

*Т.В. Воронько-Невіднича, к.е.н., доцент,
Л.М. Демиденко, к.е.н., доцент,
О.Д. Дивнич, к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ОЩАДЛИВОГО ВИРОБНИЦТВА

Сучасні умови характеризуються зростанням популярності аграрної економіки серед ряду інших сфер економіки, починаючи чергове коло нового циклічного розвитку. Доказом цього є реакція державних, міжнародних інституцій, інвесторів, різноманітних професійних співтовариств, різних верств населення тощо. Причин цього є декілька, зокрема, у першу чергу, це пов'язано з глобалізацією економіки у цілому, і реакцією аграрних підприємств на глобалізаційні виклики, зокрема. Саме тому дієва, ефективна стратегія розвитку підприємств галузі є на даному етапі домінуючим інструментом забезпечення їх довгострокового існування на ринку.

Під стратегією поведінки аграрного підприємства розуміємо розробку раціональної системи завдань та системи заходів по їх вирішенню. У загальному випадку такий процес є ні чим іншим, як процесом управління підприємством.

Аналіз оприлюднених даних щодо систем управління в ефективних підприємствах різних галузей, демонструє прихильність менеджерів вищої ланки до популярних концепцій, серед яких: «ощадне виробництво» (Lean Production), «шість сигма» (Six Sigma) [1], «теорія обмеження систем» (TOC) [2], «теорія розв'язування винахідницьких задач» (TRIZ) [3], «цикл якості Дьомінга» [4].

Окремі ідеї щодо нової організації виробництва сформулював Генрі Форд, але йому не вдалося впровадити їх у конкретну систему управління. З часом певні ідеї та досягнення об'єдналися у єдину концепцію «ощадного виробництва», що стало можливим завдяки зусиллям японського інженера Тайїті Оно [5] з інтеграції провідного досвіду щодо організації виробничих систем на автомобілебудівному заводі Toyota Motor Corporation.

Дж. П. Вумек та Д. Т. Джонс у роботі «Бережливе виробництво. Як позбутися втрат і домогтися процвітання Вашій компанії» наголошують, що ошадливе виробництво – це проривний підхід до менеджменту та управління якістю, що забезпечує довготривалу конкурентоспроможність без істотних капіталовкладень [6]. У свою чергу, Ю. Большаков робить акцент на тому, що «ощадливе виробництво – концепція менеджменту, заснована на неухильному прагненні до усунення всіх видів втрат» [7]. Тоді як В. Вальчук зауважує, що «ощадливе виробництво – діяльність, спрямована на усунення дій, що не додають цінності кінцевому продукту (послужі) з точки зору споживача» [8].

Нам видається найбільш влучною думка О. С. Виханського та О. І. Наумова, які наголошують про те, що концепція ошадливого виробництва є шляхом підвищення ефективності діяльності підприємства, продуктивності праці, покращання якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності без істотних капіталовкладень [9].

Необхідно підкреслити, що за сучасних умов систему ошадного виробництва успішно застосовують ряд найбільш успішних компаній у своїх галузях, зокрема, The Boeing Company, Nike, Porsche, Alcoa і низка інших.

Фахівці підраховали, що ошадливе виробництво застосовують майже 100 % японських компаній, 72 % компаній США, у Великобританії – 56 %, у Бразилії – 55 %, у Мексиці – 42 %, тоді як в Україні концепцію ошадливого виробництва застосовують всього декілька компаній [10].

Безумовно, повністю уникнути втрат у виробничому і управлінському процесі не вдається навіть найуспішнішим компаніям світу. Але існує безліч концепцій, які дозволяють звести рівень втрат до мінімуму та забезпечити підприємствам практично безвідхідне виробництво із найменшими витратами ресурсів та часу.

Отже, останніми роками в Україні набирає обертів зацікавленість вітчизняного бізнесу перевагами, які пропонує виробникам концепція ошадливого виробництва, серед головних причинами цього підвищеного інтересу є несприятливі умови торгівлі на основних ринках збуту продукції. Ошадливе виробництво перетворилося на ключовий фактор успіху для підприємств – і хоча цю концепцію відносять до виробництва продуктів, низка принципів її застосування не обмежується лише ефективним впровадженням у бізнес-автоматизацію, а ще потребує імплементації у діяльність не виробничих підприємств.

Список використаних джерел:

1. Джордж Л. Майкл Бережливое производство + шесть сигм: Комбинируя качество шести сигм со скоростью бережливого производства / Майкл Л. Джордж; [пер. с англ.] – [2-е изд.] – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 360 с.
2. Голдратт Э. М. Цель. Процесс непрерывного улучшения. Цель-2. Дело не в везенье / Элия М. Голдратт; пер. с англ. – К. : Издательский дом «Максимум», 2008. – 778 с.
3. Альтшуллер Г. Найти идею: Введение в ТРИЗ – теорию решения изобретательских задач / Генрих Альтшуллер. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007.- 400 с.
4. Деминг Э. Выход из кризиса: Новая парадигма управления людьми, системами и процессами / Эдвардс Деминг ; пер. с англ. - 2-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2009. – 419 с.
5. Тайити Оно. Производственная система Тойоты: уходя от массового производства. – М. : Издательство ИКСИ, 2012. – 314 с.
6. Вумек Дж. П. Бережливое производство. Как избавиться от потерь и добиться процветания вашей компании / Дж. П. Вумек, Д.Т. Джонс. – М. : Альпина Паблишер, 2011. – 401 с.
7. Большаков Ю. Реализуем 5С, что впереди: абсурд или здравый смысл? [Электронный ресурс] / Ю. Большаков. – Режим доступа : <http://www.leansystems.ru/>.
8. Вальчук В. Преобразование предприятия на принципах Бережливого производства [Электронный ресурс] / В. Вальчук. – Режим доступа : <https://www.u-b-s.ru/berejlivoe/berezhlivoe-proizvodstvo.html>.
9. Виханский О. С. Менеджмент : [учебник] / О. С. Виханский, А. И. Наумов ; 3-е изд. – М. : Эксмо, 2003. – 528 с.
10. Лисицин В. Д. Роль «ощадливого виробництва» в діяльності підприємства [Електронний ресурс] / В. Д. Лисицин, О. І. Лисенко, Ю. С. Вовк. – 2009. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_1/Lisenko_109.htm.